

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра сучасної української мови

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

_____ (проф. Бунчук Б. І.)

“ _____ ” серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Основи синтаксичної номінації

(назва навчальної дисципліни)

**вільного вибору циклу загальної (професійної) підготовки
Спеціальність 035 „Філологія” (українська мова і література)**

_____ (шифр та назва спеціальності)

філологічний факультет

_____ (назва інституту, факультету)

Чернівці 2017 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Розподіл академічних годин	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>03 „Філологія</u> <u>(Гуманітарні науки)”</u> <small>(назва)</small>	денна форма навчання	заочна форма навчання
Змістових модулів – 2	Спеціальність (шифр): 035 „Філологія <u>(українська мова і література)”</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,5	Рівень вищої освіти: <u>другий</u> <u>„Магістр філології”</u> <u>(українська мова та література)</u>	1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
86 год.	111 год.		
Індивідуальні завдання:			
4 год.	1 год.		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 / 86

для заочної форми навчання – 8 / 111

Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення синтаксичних одиниць української мови в плані номінації тількино розпочинається в українському мовознавстві. Проте найновіші напрацювання в галузі денотативної та референційної семантики зумовили потребу ознайомлення аспірантів із системним вивченням номінативного аспекту синтаксичних одиниць, їх взаємозв'язку в процесі структуруванні текстів. Теорія синтаксичної номінації тісно пов'язана з теорією номінативної деривації та кореферентності.

Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомити магістрантів з основами теорії синтаксичної номінації, з ономасіологічними характеристиками частин мови, що зумовлюють особливості синтаксування речень і зв'язних текстів, із проблемою формально-семантичних співвідношень у синтаксис та з проблемою синтаксичної синонімії й кореферентності.

Завдання викладання навчальної дисципліни:

1. Вивчити сучасний стан теоретичних напрацювань із проблеми синтаксичної номінації, обґрунтувати концептуальні засади та методи дослідження формальних видозмін синтаксичної одиниць (синтаксем, простих речень, складних речень, дискурсивних висловлень).

2. Установити основні чинники породження кореферентності й варіантності синтаксичних одиниць української мови.

3. Виокремити релевантні ознаки варіантних синтаксичних конструкцій в українській мові та здійснити типологію явищ варіантності, зумовлених різними типами структурування мовних засобів у процесі синтаксичної номінації та деривації.

4. Описати синтаксичні одиниці, що репрезентують функціональну еквівалентність (варіантність) у сфері модифікаційних видозмін компонентів простого і складного речень в аспекті синтаксичної номінації.

5. Схарактеризувати функційні особливості транспозитів у структурі речення і тексту.

6. Обґрунтувати варіантність синтаксичних конструкцій, зумовлених зміною структури висловлень унаслідок інтерверсії, семантичної компресії компонентів та ускладнення пропозитивних значень.

Теоретичне ознайомлення з проблемою синтаксичної номінації та варіантності поєднуюватимуться з практичною роботою із призибуванням фактичного матеріалу та укладання „Словника синтаксичних синонімів”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи ономасіології, теорії референції, синтаксичної номінації та номінативної деривації.

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Магістрант повинен знати:

- 1) різні підходи до поняття про лексичну й синтаксичну номінації;
- 2) визначення термінопонять „номінативна діяльність мовця”, „номінативна деривація”, „кореферентність”, „функціональна еквівалентність (варіантність)”, „ситуація”, „пропозиція” ;

3) відмінності в поняттях „лексична / граматична синонімія”, „варіантність / варіативність”;

4) типологію синтаксичних одиниць (синтаксем, простих речень, складних речень, дискурсивних висловлень);

5) вияви формальних видозмін синтаксичних одиниць, зокрема модифікаційних і транспозитивних;

6) обґрунтування варіантності синтаксичних конструкцій, зумовлених зміною структури висловлень унаслідок інтерверсії, семантичної компресії компонентів та ускладнення пропозитивних значень.

Магістрант повинен розуміти:

1) номінативні аспекти мовленнєвої діяльності загалом та синтаксичних одиниць української мови зокрема;

2) лінгвальну природу синтаксичної номінації та синтаксичної деривації як результату інтелектуально-комунікативної діяльності мовців

3) механізми предикації в процесі структурування різнорангових одиниць;

4) ономасіологічні особливості частин мови;

5) формально-семантичні співвідношення засобів вираження предикативних і непередикативних (атрибутивних, об’єктних, локальних, темпоральних, каузальних та ін.) відношень у сучасній українській мові

6) основні функції варіантних синтаксичних одиниць у різностильових текстах української літературної мови та в живому усному мовленні.

Магістрант повинен уміти:

1) використовувати отримані теоретичні знання на практиці;

2) ефективно вести науковий пошук з обраної для дослідження проблеми;

3) визначати номінативні відмінності синтаксичних одиниць у процесі структурування фраз;

4) називати співвідносні засоби вираження різних семантико-синтаксичних відношень;

5) добирати ілюстративний матеріал для словникових статей синтаксичного словника;

6) правильно оформляти наукову роботу.

Практичне значення курсу вільного вибору циклу загальної (професійної) підготовки полягає в засвоєнні сучасних теоретичних знань з ономасіології, синтаксичної семантики, номінативної деривації, що сприятиме підготовці аспірантів до практичної роботи, збагаченню їхнього зв’язного мовлення.

Форми проведення занять: лекції, практичні заняття, самостійна й індивідуальна робота (ІНДЗ). Організація роботи магістрантів передбачає поняттєво-категорійний масив із кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою та довідковою літературою, а також розв’язання проблемних ситуацій та дослідно-творчих завдань.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні проблеми теорії синтаксичної номінації												
Тема 1. Предмет і завдання курсу „Основи синтаксичної номінації”	4	2	–	–	–	2	16	–	–	–	1	15
Тема 2. Синтаксичні одиниці в аспекті номінації	19	2	2	–	1	14	18	2	–	–	–	16
Модульна контрольна робота № 1												
Змістовий модуль 2. Варіантність і кореферентність синтаксичних одиниць												
Тема 1. Поняття про референційний зміст висловлень	18	2	2	–	–	14	16	–	–	–	–	16
Тема 2. Синтаксична номінація і кореферентність	19	2	2	–	1	14	18	–	2	–	–	16
Тема 3. Синтаксична номінація і синтаксична синонімія	22	4	4	–	–	14	18	2	–	–	–	16
Тема 4. Основні тенденції, що зумовлюють варіантність і формально-семантичні співвідношення синтаксичних одиниць.	18	2	2	–	–	14	18	–	2	–	–	16

Тема 5. Модифікаційні та транспозиційні співвідношення в системі синтаксем	20	2	2	–	2	14	16	–		–	–	16
Модульна контрольна робота № 2												
Усього годин	120	16	14	–	4	86	120	4	4	–	1	111

3. Теоретичний зміст дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ СИНТАКСИЧНОЇ НОМІНАЦІЇ

Тема 1. Предмет і завдання спецкурсу „Основи синтаксичної номінації”

Вступ. Предмет і завдання спецкурсу. Рекомендована література до спецкурсу. Номінативно-репрезентативна (виражальна) функція мови. Номінація: широке і вузьке розуміння. Синтаксична номінація і номінативна деривація. Номінативні аспекти мовленнєвої діяльності. Проблема похідності в синтаксисі (історична похідність і дериваційна); причини мовних змін та варіативності синтаксичних одиниць.

Тема 2. Синтаксичні одиниці в аспекті номінації

Поняття лексичної і синтаксичної номінації. Синтаксичні одиниці в аспекті номінації. Синтаксема як номінативна одиниця. Семантична типологія синтаксем. Просте і складне речення як знаки номінації. Складне синтаксичне ціле і текст у світлі номінації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ВАРІАНТНІСТЬ І КОРЕФЕРЕНТНІСТЬ СИНТАКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Тема 1. Поняття про референційний зміст висловлень

Поняття референції. Референційна концепція семантики речення. Інтелектуальне моделювання події (ситуації дійсності) як основа синтаксичної номінації. Референційна структура висловлення. Основні типи референційних смислів.

Тема 2. Синтаксична номінація і кореферентність

Поняття кореферентності мовних одиниць. Критерії кореферентності синтаксичних одиниць. Актуалізатори кореферентності. Ономазіологічна близькість частин мови як основа синтаксичної номінації. Поняття про кореферентні співвідношення в синтаксисі. Типи кореферентних співвідношень (модифікаційні, транспозиційні, метатаксичні та актуалізаційні).

Тема 3. Синтаксична номінація і синтаксична синонімія

Поняття варіантності і синонімії мовних знаків. Варіантність мовних одиниць як наслідок історичного розвитку. Лексична і граматична синонімія; відмінність між ними.

Тема 4. Основні тенденції, що зумовлюють варіантність і формально-семантичні співвідношення (ФСС) синтаксичних одиниць.

Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до уточнення, увиразнення наявних засобів. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до диференціації членів речення. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до конкретизації мовних засобів.

Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до мовної економії та спрощення синтаксичної структури. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до підвищення експресивності мовних засобів. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені актуальним членуванням речення (висловлення).

Тема 5. Модифікаційні та транспозиційні співвідношення в системі синтаксем

Співвідношення в системі предикатних синтаксем. Співвідношення атрибутивних синтаксем. Співвідношення в системі об'єктних синтаксем. Співвідношення в системі обставинних синтаксем. Лінгвістичні засади „Словника синтаксем української мови”.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класиологія синтаксичних одиниць в номінативному аспекті	2
2	Поняття преференційного змісту речення та висловлення	2
3	Синоніміка синтаксичних одиниць в стилістичному аспекті	2
4	Типологія синтаксичних синонімів у науковій традиційній і новітній теорії	2
5	Тенденції, що зумовлюють формально-синтаксичні співвідношення синтаксичних одиниць	2
6	Варіантність синтаксичних модифікатів і транспозитивів	2
7	Метатаксичні та інтерверсивні видозміни синтаксичних одиниць	2
	Разом	14

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	Об'єкт, предмет, основні поняття курсу „Основи синтаксичної номінації”. Ознайомлення з рекомендованою літературою	2	1
2	Номінативно-репрезентативна (виражальна) функція мови. Номінативні аспекти мовленнєвої діяльності	2	2
3	Поняття лексичної та синтаксичної номінації	2	3
4	Номінація: широке і вузьке розуміння.	2	2
5	Синтаксична номінація і номінативна деривація	2	2
6	Проблема похідності в синтаксисі (історична похідність і дериваційна). Причини мовних змін і варіативності синтаксичних одиниць	2	2
7	Синтаксема як номінативна одиниця. Семантична типологія синтаксем	2	2
8	Просте речення як номінативна одиниця. Структурно-семантична типологія простих речень	2	2
9	Складні речення як знаки номінації. Структурно-семантична типологія складних речень	2	2
10	Складне синтаксичне ціле і текст у світлі номінації	2	2
11	Поняття референції. Референційна концепція семантики речення та висловлення	2	2
12	Інтелектуальне моделювання події (ситуації дійсності) як основа синтаксичної номінації.	2	2
13	Основні типи референційних смислів	2	2
14	Поняття функційної еквівалентності (корелативності) мовних одиниць. Поняття про корелативні співвідношення в синтаксисі	2	2
15	Корелативність і вчення про синтаксичні трансформації та парадигми	2	2
16	Критерії корелативності синтаксичних одиниць	2	2
17	Лексичні, граматичні та комунікативні актуалізатори корелативності синтаксичних одиниць	2	2
18	Ономасіологічна близькість частин мови як основа синтаксичної номінації	2	2
19	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до уточнення, увиразнення чинних засобів	2	4

20	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до диференціації членів речення	2	4
21	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до конкретизації мовних засобів	2	4
22	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до мовної економії та спрощення синтаксичної структури	2	4
23	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до підвищення експресивності мовних засобів	2	2
24	Формально-семантичні співвідношення, зумовлені актуальним членуванням речення (висловлення)	2	2
25	Типи кореферентних співвідношень (модифікаційні, транспозиційні, метатаксічні та актуалізаційні)	2	2
26	Модифікаційні співвідношення у світлі теорії синтаксичної номінації.	2	4
27	Поняття про синтаксичну транспозицію та типи транспозиційних кореферентних співвідношень	2	4
28	Інтерверсивні співвідношення мовних одиниць у світлі теорії синтаксичної номінації	2	4
29	Метатаксічні співвідношення в синтаксисі як результат номінативної деривації	2	4
30	Комунікативно-актуалізаційні співвідношення як основа синтаксичного структурування текстів різних функціональних стилів	2	2
31	Кореферентність та синтаксична синонімія. Варіативність і синонімія	2	2
32	Варіантність мовних одиниць як наслідок історичного розвитку	2	2
34	Лексична і граматична синонімія; відмінність між ними	2	2
35	Варіантність засобів вираження предикативних відношень	2	2
36	Варіантність засобів вираження атрибутивних відношень	2	4
37	Варіантність засобів вираження об'єктних відношень	2	2
38	Варіантність засобів вираження просторових відношень	2	4
39	Варіантність засобів вираження темпоральних відношень	2	4

40	Варіантність засобів вираження відношень причини, умови та допусту	2	4
41	Варіантність асобів вираження фінальних (мети), порівняльних відношень та способу дії	2	4
42	Варіантність речень, що відбивають чуже мовлення	2	2
43	Лінгвістичні засади „Словника синтаксем української мови”	2	2
	Разом	86	110

6. Індивідуальні завдання

Перелік контрольних запитань і тем реферативних доповідей з курсу „Основи синтаксичної номінації”

1. Предмет і завдання спецкурсу. Синтаксична номінація (наукові засади).
2. Номінація: широке і вузьке розуміння.
3. Лексична і синтаксична номінація. Яка відмінність між ними?
4. Синтаксична номінація і номінативна деривація.
5. Номінативно-репрезентативна (виражальна) функція мови.
6. Номінативні аспекти мовленнєвої діяльності.
7. Синтаксичні одиниці в аспекті номінації.
8. Проблема похідності в синтаксисі (історична похідність і дериваційна).
9. Основні причини мовних змін: зовнішні (загальномовні) та внутрішньомовні.
10. Варіантність і синонімія мовних знаків.
11. Варіантність мовних одиниць як наслідок історичного розвитку.
12. Лексична і граматична синонімія. Яка відмінність між ними.
13. Основні тенденції, що зумовлюють варіантність синтаксичних одиниць.
14. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до уточнення, увиразнення існуючих засобів.
15. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до диференціації членів речення.
16. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до конкретизації мовних засобів.
17. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до мовної економії та спрощення синтаксичної структури.
18. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені тенденцією до підвищення експресивності мовних засобів.
19. Формально-семантичні співвідношення, зумовлені актуальним членуванням речення (висловлення).
20. Поняття пропозиції у синтаксичній номінації. Основна (базова) і другорядна пропозиція в реченні.
21. „Стягнена” пропозиція і її види у простому реченні (семантично-неелементарному).
22. Інфінітиви як засіб стягненої пропозиції у поліпропозитивному реченні (семантично неелементарному).
23. Дієприкметники як засіб стягненої пропозиції у поліпропозитивному реченні.
24. Дієприслівники як засіб стягненої пропозиції у поліпропозитивному реченні.
25. Номіналізація як спосіб стягненої пропозиції (віддієслівні та віддієприкметникові іменники).
26. Актуалізація оцінних компонентів як спосіб поліпропозитивного ускладнення речення.

27. Зміст поняття „інтелектуальне моделювання події" у теорії синтаксичної номінації.
28. Співвідношення морфологізованих (спеціалізованих) і неморфологізованих засобів номінації членів речення.
29. Поняття про кореферентність у світлі синтаксичної номінації. Типи кореферентних співвідношень у синтаксисі.
30. Синоніміка підметів.
31. Синоніміка присудків.
32. Синоніміка означень.
33. Синоніміка додатків.
34. Синоніміка засобів вираження присвійності.
35. Синоніміка обставин місця.
36. Синоніміка обставин часу.
37. Синоніміка обставин мети.
38. Синоніміка обставин способу дії.
39. Синоніміка обставин причини.
40. Синоніміка обставин допусту.
41. Синоніміка односкладних речень (різних типів).
42. Синоніміка односкладних і двоскладних речень.
43. Синоніміка речень з однорідними членами речення.
44. Синоніміка речень з дієприслівниковими зворотами.
45. Синоніміка складних речень (ССР, СПР).
46. Синоніміка складних речень (різних типів СПР між собою).
47. Синоніміка складних сполучникових і безсполучникових речень.
48. Синоніміка конструкцій прямої і непрямої мови.
49. Синоніміка парцельованих (приєднаних) конструкцій на рівні тексту.
50. Види роботи з синтаксичними синонімами на уроках української мови в школі.

8. Методи навчання

1. Інформаційно-рецептивний:

- студенти одержують знання та значний масив інформації на лекції, з наукової або навчально-методичної літератури, через інформаційні ресурси Інтернету;
- формування основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення, аналогія, класифікація тощо).

2. Репродуктивний метод:

- застосування вивченого на основі зразка або правила;
- діяльність студентів має алгоритмічний характер, тобто вони виконують завдання за інструкціями або правилами в аналогічних (подібних) із запропонованим зразком ситуаціях;
- виконання різноманітних вправ і завдань;
- здійснення програмованого контролю або різних форм самоконтролю.

3. Метод проблемного викладу:

- формулювання пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів;
- порівняння різних наукових поглядів і концепцій;
- студенти не лише сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод:

- організація активного пошуку розв'язання окреслених у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань;
- застосування евристичних програм і вказівок;
- робота над програмами (у т. ч. і комп'ютерними), монографіями, дисертаціями, авторефератами та навчальними посібниками;
- участь у колоквіумах.

5. Дослідницький метод:

- аналіз навчального матеріалу, постановка актуальних проблем і завдань, здійснення короткого усного або письмового інструктажу студентів;
- самостійне вивчення літератури, наукових джерел, спостереження над об'єктом вивчення;
- розв'язання завдань за допомогою дослідницького методу та здійснення самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації тощо);
- формування компетенцій, за допомогою яких студенти виявляють ініціативу, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності;
- здійснення наукових досліджень.

9. Методи контролю

Поточний контроль: здійснюють на заняттях через:

- під час виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- блиц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, термінологічні диктанти тощо);
- ведення термінологічного словника;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійні роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, залік.

Результати навчальної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля оцінюють максимально в **30 балів**, контрольного модуля (заліку) – **40 балів**.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	10	5	10	10	10	10		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання досягнень студентів: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1–34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (А) – студент вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити граматичні особливості; уміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше засвоєні знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (В) – студент вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, уміє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; уміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент допускає: 1) незначні неточності, що не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і засвідчують розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 80–89.

„Добре” (С) – студент загалом володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та

закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень спричинюють труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності в термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте засвідчують часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента відзначається деякими порушеннями літературних норм української мови. Крім того, слухач курсу виявляє обізнаність із конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 70-79.

„Задовільно” (D) – студент досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки, неточності в термінології, помилки в доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації. Мовлення студента відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, що дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 60–69.

„Задовільно” (E) – студент поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ спричинює труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєнні знання в новій ситуації; плутається в термінології, допускає грубі помилки в доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності й грубі фактичні помилки. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, що дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що їх розглядали під час лекцій та

роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; вибірково розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–59.

„Незадовільно з можливістю повторного складання” (F_x) – студент поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не уміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки в доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови. Студент не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента не достатні для виконання фахових обов'язків. Окрім того, слухач курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49.

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного вивчення курсу. Крім того, магістрант не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 1–34.

Методичне забезпечення

Слинько І.І. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання : навч. посібн. для студ. філол. ф-тів ун-тів / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська. – К. : Вища шк., 1994. – 670 с.

Синтаксис сучасної української мови. Схеми і таблиці : навч. посібник / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці : Рута, 1999. – 109 с.

Гуйванюк Н.В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць [Текст] : [монографія] / Н.В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 1999. – 336 с.

Гуйванюк Н.В. Складні ускладнені речення (Теоретично-практичний блок) : рекомендований МОН України як навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кульбабська. – Чернівці : Рута, 2003. – 143 с.

Сучасна українська мова : Схеми та зразки мовних розборів. Лінгвометодичні коментарі. Тренувальні вправи та контрольні завдання. Система орієнтирів для самостійної роботи : [навч.-методичний посібник] / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кульбабська. – Чернівці : Рута, 2004. – 168 с.

Державна підсумкова атестація з української мови та методики викладання української мови : навч.-метод. посібник / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кардащук, О.В. Кульбабська. – Чернівці : ЧНУ, 2009. – 304 с.

Категорійна структура вторинної предикації: модульний курс : навч. посібн. / О.В. Кульбабська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 268 с.

Кульбабська О.В. Вторинна предикація у простому реченні [Текст] : монографія / О.В. Кульбабська ; відп. ред. Н.В. Гуйванюк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 672 с.

Кульбабська О.В. Вторинна предикація та засоби її вираження у простому реченні [Текст] / О.В. Кульбабська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: зб. наук. праць. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2006. – Вип. 27. – С. 108–111.

Кульбабська О.В. Імпліцитна предикація в поетичному тексті [Текст] / О.В. Кульбабська // Актуальні проблеми дослідження граматики та лексикології : матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (Вінниця, 4–5 жовтня 2006 р.) / МОН України, Вінницький держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського; ред. кол. : П.С. Дудик та ін. – Вінниця : ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2006. – С. 47–51.

Кульбабська О.В. Прикметник як вторинний предикат у структурі українських паремій [Текст] / О.В. Кульбабська // Філологічні науки : зб. наук. праць / ред. кол. : В.В. Герман (відп. ред.) та ін. – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2006. – С. 63–68.

Кульбабська О.В. Ситуація як денотат речення-висловлення [Текст] / Ніна Гуйванюк, Олена Кульбабська // Семантика мови і тексту : матеріали ІХ Міжнародної наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 26–28 вересня 2006 р.); ред. кол. : В.І. Кононенко (голова) та ін. – Івано-Франківськ : ВДВЦІТ, 2006. – С. 60–63.

Кульбабська О. В. Ономасіологічне узгодження засобів предикації в простому реченні [Текст] / О. Кульбабська // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – Вип. 661–662 : Слов’янська філологія. – С. 101–111.

Кульбабська О. В. Поняття вторинної предикації в тлумаченні С. Смаль-Стоцького: історія і сучасність [Текст] / Олена Кульбабська // Науковий вісник Херсонського державного університету : зб. наук. праць / гол. ред. : В. Олексенко. – Херсон : ХДУ, 2015. – Вип. 22. – С. 27–33. – (Серія: Лінгвістика).

12. Рекомендована література

Базова

- Арутюнова Н. Д.** Номинация события и актуализация высказывания // *Общее языкознание: Внутренняя структура языка.* – М., 1972. – С. 318–320.
- Арутюнова Н. Д.** О номинативном аспекте предложения // *Вопр. языкознания.* – 1971. – № 6. – С. 63–73.
- Арутюнова Н. Д.** Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы. – М. : Наука, 1976. – 383 с.
- Брицын В. М.** Сопоставительное исследование синтаксических синонимов в русском и украинском языках. – К. : Наук. думка, 1980. – 139 с.
- Вихованець І. Р.** Варіантність і синонімія синтаксичних одиниць // *Рідне слово.* – К. : Наук. думка, 1972. – Вип. 6. – С. 21–28.
- Вихованець І. Р.** Знахідний-родовий у заперечних реченнях // *Питання мовної культури.* – К.: Наук. думка, 1976. – Вип. 1. – С. 68–73.
- Вихованець І. Р.** Прийменникова система української мови. – К. : Наук. думка, 1980. – 286 с.
- Вихованець І. Р.** Ранньою весною, тихими вечорами, цілими годинами // *Рідне слово.* – Вип. 8. – К. : Наук. думка, 1974.
- Вихованець І. Р.** Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К. : Наук. думка, 1988. – 256 с.
- Гак В. Г.** К типологии лингвистических номинаций // *Языковая номинация: Общие вопросы.* – М. : Наука, 1977. – С. 230–294.
- Горяний В. Д.** Синтаксична синоніміка словосполучень і речень // *Українська мова і література в школі.* – 1969. – № 5. – С. 26–28.
- Гуйванюк Н. В.** Проблеми граматичної синонімії сучасної української мови: Спецкурс для студентів-філологів. – Чернівці: ЧДУ, 1982. – 20 с.
- Гуйванюк Н. В.** Синоніміка присвійних конструкцій // *Українська мова і література в школі.* – 1993. – № 1. – С. 45–48.
- Загнітко А.** Ступені і рівні прийменниковості // *UCRAINICA, III: SOUČASNÁ UKRAJINISTIKA. Problémy jazyka, literatury a kultury.* – с. 1 (IV Olomoucké symposium ukrajinistů. 28.–30. srpna 2008). – С. 17–22.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції з допустовим значенням // *Укр. мова і літ. в школі.* – 1979. – № 4. – С. 24–28.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції із значенням місця в сучасній українській мові. – Чернівці, 1974. – 58 с.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції із значенням причини в українській мові. – Чернівці, 1971. – 82 с.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції мети в сучасній українській мові. – Чернівці, 1975. – 56 с.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції напрямку в сучасній українській мові. – Чернівці, 1974. – 58 с.
- Іваненко З. І.** Прийменникові конструкції часу в сучасній українській мові. – Чернівці, 1967–1969. – Ч. 1. – 61 с.; Ч. 2. – 69 с.

Йова А. І. Синоніміка прийменників із значенням причини в українській літературній мові // Известия Крымского пединститута: историко-филологического ф-та. – 1960. – Т. 33. – Вып. 2. – С. 35–49.

Кислякова Н. О. Співвідносні форми присудка // Українська мова і література в школі. – 1980. – 310. – С. 39-43.

Колодяжний І. С. Із спостережень над синонімічними прийменниковими конструкціями // Українська мова і література в школі. – 1955. – № 5.

Кононенко В. И. Синонимика синтаксических конструкций в современном русском языке. – К.: Наук. думка, 1970. – 143 с.

Кубрякова Е. С. Номинативные аспекты речевой деятельности. – М. : Наука, 1986. – 158 с.

Мельничайко В. Я. До питання про граматичну синоніміку // Укр. мова і літ. в школі. – 1970. – № 9.

Шмелева Т. В. Пропозиция и ее репрезентации в предложении // Вопросы русского языкознания: Проблемы теории и истории русского языка. – М., 1980. – Вып. 3. – С. 131–137.

Шмелева Т. В., Шмелев А. Д. Прагматические аспекты теории референции // Языковая деятельность в аспекте лингвистической прагматики. – М., 1984. – С. 97–136.

Шукіна І. Прийменники причинової семантики: структура і функції // Українські прийменники: Синхронія і діакронія : пробний зошит / за ред. проф. А.П. Загнітка. – Донецьк : ДонНУ, 2003. – С. 130–161.

Явір В. В. Неузгоджені означення, виражені непрямыми відмінками іменників та їх стилістичні особливості // Українська мова і література в школі. – 1975. – № 11. – С. 42–49.

Языковая номинация (Общие вопросы). – М., 1977. – 359 с.

Додаткова

Вихованець І. Р. Чекати чого? що? чи чекати на що? // Питання мовної культури. – К., 1963. – Вип. 3. – С. 64–68.

Войцехівська В. Г. Варіантне керування дієслів // Культура слова. – Вип. 21. – К. : Наук. думка, 1981.

Габка К. Об изучении синтаксической синонимии // Рус. яз. за рубежом. – 1986. – № 1. – С. 70–73.

Гуйванюк Н. В. Засоби вираження присвійності в українській мові. – Чернівці: Вид-во Чернівецького ун-ту, 1975. – 20 с.

Гуйванюк Н. В. Прийменникові конструкції з присвійним значенням // Українське мовознавство. – 1979. – №7. – С. 41–47.

Гуйванюк Н. В. Родовий приналежності в сучасній українській мові // Укр. Мовознавство. – 1982 – № 10. – С. 41–48.

Дремов А. Ф. Системная теория падежа и предлога в практике преподавания русского языка как иностранного // Мир русского слова. – Вып. 3. – 2001. – С. 13-20.

Загнітко А. П., Данилюк І.Г., Ситар Г.В., Щукіна І.А. Словник українських прийменників. – Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2007.

Золотова Г. А. Синтаксический словарь: Репертуар элементарных единиц русского синтаксиса. – М.: Наука, 1988. – 440 с.

Мельничайко В. Я. Робота з граматичними синонімами на уроках української мови в 4–8 класах. – К. : Рад. школа, 1975.

Інформаційні ресурси

1. Кульбабська О. В. Персональний сайт науковця: <http://kulbabska.com/for-students>
2. Дистанційна освіта. Режим доступу: www.chnu.cv.ua
3. Вікіпедія Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki
4. ukrainskamova.narod.ru/Links/Syntaks/218.HTM
5. www.ukrlib.com.ua/sochm/printout.php?id=542
6. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
7. Бібліотека української поезії (<http://poetry.uazone.net>).
8. Просвіта (<http://www.internet.net.lib>).
9. Бібліотека «Українського міста» (Чикаго) (<http://ukrtown.com.library>).
10. UkrLib (<http://ukrlib.com.ua>).
11. Сучасна українська література (<http://ukrlit.kma.mk.ua>).
12. Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>).
13. Український центр (<http://ukrcenter.com>).
14. Історія України (<http://www.uahistory.cjb.net>).
15. Мережева бібліотека української літератури (<http://www.ukrib.km.ru>).
16. <http://www.day.kiev.ua>.
17. <http://www.chl.kiev.ua>.
18. <http://ukrainskamova.narod.ru>
19. <http://www.akademia-ps.com.ua>
21. <http://www.vintest.org.ua>.
21. <http://www.multikulti.ru>